

BIBLIAI SZABADEGYETEM

A Biblia az európai kultúrában

János apostol második és harmadik levele

Előadó: Zámbóné Dr. Kocić Larisa *egyetemi oktató SZTE*

JÁNOS MÁSODIK LEVELE

A levél címe

Az ősi görög kéziratokban a cím egyszerűen Ioannou B, szó szerint „Jánostól 2”. Nem lehet tudni, hogy ez a levél valóban sorrendben a második-e. A levél tartalma és a három Jánosnak tulajdonított levél összehasonlítása alapján mondhatjuk: lehetséges, hogy ezt a levelet írta János az első után. A második levél mintha építene az első levél mondanivalójára (lásd 2János 5-7, 9, 12 és 1János 1:4; 2:4, 5, 7, 18; 5:10-12).

A levél szerzősége

Tulajdonképpen a szerzőség kérdésére választ kapunk a levél első két szavában: „a presbiter”. A presbiter vagy gyülekezeti vezető, vén, azonban tisztázást igényel. A tudományos összegzés János szerzőségét valószínűsíti, és általánosságban elfogadott, hogy ez az egyes számban álló kifejezés Jánosra, az idős apostolra utal, aki hosszú ideig élt még tanítványtársai halála után. Amikor János levelet írt egy őt jól ismerő személynek vagy közösségnek, nem volt más azonosításra szüksége, mint erre a kedves megnevezésre, amiről minden olvasó felismerte, ki írta a levelet.

A második és az első levél közti nyilvánvaló hasonlóság is a közös szerzőre utal. Az „antikrisztus” kifejezés csak a 7. versben és 1János 2:18, 22; 4:3-ban fordul elő. A kifejezések hasonlóságára vonatkozóan lásd még: „igazságban járnak” (2János 4) és „világosságban járunk” (1János 1:7); „új parancsolatot” (2János 5; 1János 2:8); „szeressük egymást” (2János 5; 1János 3:11); „mind az Atya, mind a Fiú az övé” (2János 9) és „akié a Fiú” (1János 5:12). Amint az első levél esetében láttuk, nyomós okunk van elfogadni, hogy János a szerzője ennek a levélnek is, mint ahogy az első levélnek és az evangéliumnak is.

A levél történeti háttere

A fenti érvelés alapján elmondható, hogy ez a levél az első után keletkezett, de tekintettel az apostol korára, nem túl sokkal azután. A második levélből az is világossá válik, hogy hamis tanítók éltek vissza a gyülekezeti tagok vendégszeretetével és téves tanokat terjesztettek.

A levél témája

A levél bensőséges hangnemére felfigyelhetünk akkor is, ha csak felületesen olvassuk. Ez valóban személyes levél, viszont hogy egy személynek vagy egy közösségnek szól-e, az attól függ, hogyan értelmezzük a megszólítást: „a kiválasztott asszonynak és az ő gyermekeinek” (1. v.). A levélből kitűnik, hogy az író meglepődéssel gondol az olvasók lelkiállapotára, bátorítja őket keresztényi életükben, figyelmeztet a hamis tanítókra és tanácsolja őket a csalások miatt. A levelet áthatja az író szeretete, arról a meghitt, lelki közösségről árulkodva, ami a korai egyházat jellemezte.

A második és harmadik levél szinte egyforma hosszúsága alapján vannak, akik arra gondolnak, hogy a megszokott papirusztekercs hossza ilyen hosszú levelet tett lehetővé.

A levél vázlata

Egy ilyen rövid levelet, amely sok témát érint, igen rövid egységekre kell bontani annak érdekében, hogy felsoroljuk a mondanivalóját. Három fő téma azonban látható.

I. Bevezetés, 1-3

- A. Köszöntés, 1a
- B. Ami összeköt, 1a, 2
- C. Áldás, 3

II. Üzenet, 4-11

- A. A hűség dicsérete, 4
- B. Buzdítás a szeretet folytatására, 5-6
- C. Figyelmeztetés a hamis tanítókra, 7-11
 - 1. Figyelmeztetés a megtévesztők miatt, 7-8
 - 2. A megtévesztőkkel való barátkozás következményei, 9
 - 3. Hogyan bánjunk a tévtanítókkal, 10-11

III. Befejezés, 12-13

- A. A mielőbbi találkozás reménye, 12
- B. Köszöntés a barátoktól vagy rokonoktól, 13

JÁNOS HARMADIK LEVELE

A levél címe és szerzője

A görög kéziratokban a cím egyszerűen „Ioannou G” vagyis „Jánostól 3”. Ha nem lenne második levél, akkor bizonyára lenne vita a harmadik levél szerzőségével kapcsolatosan. Azonban a második levéllel való hasonlósága közös szerzőre mutat. Tehát, ha János a második levél szerzője, akkor ennél a levélnél is elfogadhatjuk őt szerzőnek.

A levél történeti háttére

A levél nyilvánvalóan szintén személyes levél, Gájusnak szól, aki hűséges keresztény és szívesen vendégül lát minden átutazó tanítót. Ennél többet nem tudunk róla. Még két másik embert nevez meg a levél, Diotrefeszt, a perlekedő vezetőt és Demetert, aki valószínűleg az egyik tanító. A három emberről kirajzolódó kép alapján valószínűsíthető, hogy egy fejlettebb gyülekezetről lehetett szó. Ezt a levelet a második után írta János, nem sokkal a halála előtt. Ebben az időben már bevett szokás volt a vándorprédikátorok szolgálata (lásd 5-8. v.). Diotrefesz azt gondolja, hogy hatalmában áll kizárni a gyülekezetből (10. v.) azokat, akiket ő személyesen nem tud elfogadni. Az apostol tekintélyét is aláásta Diotrefesz (9-11. v.). A második levélben megemlített fejleményekre világít rá a harmadik levél. A harmadik levél a záró levele a ránk maradt hármas írásnak. Természetesen János írhatott más levelet is. Nincs bizonyíték arra, hogy a 9. vers utalása a második levélre vonatkozna. A két levél megírása között eltelt időt nem tudjuk megállapítani, csak sejtjük, hogy ez az időtartam rövid lehetett, mivel a levelek hasonlítanak egymásra úgy stílusban, mint tartalomban.

A levél tartalma

Egyszerű és közvetlen levél. A második levél még csak figyelmeztet az utazó hamis tanítókra, de a harmadikat már kifejezetten azért küldi el János, hogy leleplezze a szakadár irányvonalakat, amelyek Diotrefeszt is befolyásolták.

Lehetséges, hogy Diotrefesz, aki elfogadott néhány hamis gnosztikus tanítást, a gyülekezetnek volt a vezetője. Amikor János megírta levelét a gyülekezetnek, hogy leleplezze a hamis tanítást, úgy tűnik, Diotrefesz megtagadta a levél felolvasását a gyülekezetben (9. v.). János elküldött néhány szolgálattévőt, akiket azonban szintén elutasítottak, nem akarták őket meghallgatni. Akik pedig hallgattak rájuk, azokat ez az arrogáns ember kizárta a közösségből.

János azért írt Gájusnak, hogy levele biztosan eljusson a hűséges tagokhoz. Talán azt akarta előkészíteni a gyülekezet közösségében, hogy a gyülekezet támogassa a presbiterváltást. Ezért mondhatta azt, hogy ha majd „odamegyek”, akkor „felemlítem” a vén dolgait (10. v.). Ugyanaz a lelkiületű kedves ragaszkodás jellemzi ezt a levelet is, mint az apostol többi írását. Érződik belőle az apostol jelleme, és megtalálhatók az írásban az ihletett megfogalmazások, amelyek minden korszakban inspirálták az olvasókat.

A levél vázlata

Bevezetés, 1

I. Üzenet, 2-12

- A. Jókívánságok és meglegedettség, 2-4
- B. A vendégszeretet dicsérete, 5-8
- C. Ellenállás az ellenségeskedőkkel szemben, 9-10
- D. Tanulság és javaslat, 11-12

II. Összefoglalás, 13-14